

2007-09-04

Vår ref: 2007/1044/184

Er ref: Fö2007/1188/CIV

Försvarsdepartementet
Enheten för det civila försvaret m.m
103 33 STOCKHOLM

Yttrande över Remiss Betänkande Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser (SOU 2007:31)

Sammanfattning

SMHI bedömer att ett genomförande av utredningens förslag har förutsättning att skapa en förstärkt hantering av och beredskap inför kriser där också SMHIs roll och möjlighet som stödmyndighet tas till vara. Ett antal synpunkter lämnas som belyser dessa förutsättningar och särskilt påpekas behovet av en tydligare beskrivning av den europeiska samordningen vid större naturolyckor liksom det tvärspektoriella perspektivet.

Generella synpunkter

SMHI har erfarenhet av att arbeta gentemot vissa delar av de verksamheter som behandlas i betänkandet, framför allt hos Krisberedskapmyndigheten (KBM) och Räddningsverket (SRV). De synpunkter som lämnas i detta remissvar grundar sig främst på dessa erfarenheter. SMHI har ingen uppfattning om verksamheten hos Styrelsen för psykologiskt försvar.

SMHI ser fördelar med dagens organisatoriska uppdelning i den strategiska planeringen inför kriser i form av målformulering, uppföljning och värdering samt i den mer operativa krishanteringen. SMHI anser det därför viktigt att dessa uppgifter blir tydligt beskrivna för den nya myndigheten. Som utredningen påpekar är utvecklingen av den tvärspektoriella samordningen viktig, vilket också har visat sig vid de händelser som skett under senare år. Därför understryks vikten av ett sektorsövergripande uppdrag för den nya myndigheten, i kombination med stark myndighetssamverkan.

Specifika synpunkter

Internationell samverkan samt väderhändelser och olyckor där SMHI har relationer till KBM och SRV

I utredningen poängteras de stora hot som naturolyckor utgör. Tsunamikatastrofen är ett exempel på det internationella området, Gudrun-stormen är ett på det nationella planet. Många olyckor har gränsöverskridande effekter och dimensioner, eller kan kräva insatser från flera nationella organisationer från flera länder. Detta kräver samverkan, samband och

samplanering. I det sammanhanget sker en stor satsning i Europa där GMES-programmet är ett. Speciella händelser som kräver europeisk samordning är;

- Översvämningar
- Omfattande stormar
- Tsunami som även kan inträffa i Medelhavet eller Atlanten
- Jordbävningar
- Jordskred
- Vulkanutbrott
- Perioder med svår torka
- Bränder i skog och mark
- Olyckor med svåra utsläpp i samband med transporter eller från industri/kärnkraftverk.

SMHI menar att denna typ av gemensamma europeiska åtaganden i verksamheten, som blir viktigare på grund av generellt ökad sårbarhet och i vissa fall också på grund av väntade klimatförändringar, inte tillräckligt beskrivs i betänkandet. I de flesta av ovanstående händelser har SMHI viktiga uppgifter, främst på det nationella planet men också på det internationella, genom att man speciellt inom meteorologin har och måste ha ett mycket väl fungerande internationellt samarbete. Här kan också nämnas WMO:s Disaster Risk Reduction (DRR) Programme (http://www.wmo.int/pages/prog/dpm/index_en.html) som är en integrerad del i FN:s strategier.

Brister i underlag

I det särskilda yttrandet av experten Fredrik Hassel, framförs uppfattningen, att utredningen inte haft helt uppdaterat underlag för sitt förslag. Flera av utredningens förslag tycks redan vara genomförda. SMHI har inom ramen för samverkansområdet Spridning av farliga ämnen deltagit i en scenariebaserad utvärdering och analys. Det som återstår är att säkerställa att åtgärder för att minska eller eliminera identifierade brister genomförs och i sin tur värderas. Detta är ett exempel på redan existerande aktivitet, som föreslås i avsnittet om utvärdering och analys (7.4.3). Det är samtidigt både en sektorsvis och en tvärssektoriell granskning i samma aktivitet.

Informationssäkerhet

SMHI anser att informationssäkerhet har ett stort strategiskt innehåll och att informations-säkerhetsarbetet bör bedrivas med ett sektorövergripande angreppssätt men kan inte bedöma om en flyttning till FRA skulle stärka det arbetet eller inte. SMHI anser att ansvaret för informationssäkerhet bör kompletteras med föreskriftsrätt. Man skulle då kunna föreskriva att myndigheterna skall ha ledningssystem för informationssäkerhet och härigenom råda bot på den osäkerhet som råder sedan avskaffandet av FA22, vilken var tvingande till skillnad från BITS.

Risk- och sårbarhetsanalyser

I utredningen framställs risk- och sårbarhetsanalyser som en skyldighet att prestera ett dokument till regeringen "...kravet på att upprätta en risk- och sårbarhetsanalys...". SMHI anser att man ska betrakta risk- och sårbarhetsanalysen som en del i en process, för att säkerställa den egna myndighetens verksamhet. Det är i detta sammanhang viktigt att närhetsprincipen tillämpas. SMHI anser vidare att nuvarande lagstiftning är ändamålsenlig

och att skyldigheten att genomföra risk - och sårbarhetsanalys, skall vara reglerad i förordning och inte i regleringsbrev.

Lokalisering

När det gäller förslaget till lokalisering har SMHI inga synpunkter. Man kan dock räkna med att den föreslagna förändringen i inledningsskedet sannolikt leder till ett ökat resande och därmed en negativ miljöpåverkan. Någon miljöbedömning är inte gjord.

Särskilt begärda synpunkter

Nedan redovisas SMHIs synpunkter på de i remissen särskilt nämnda områdena:

- *fördelningen av nuvarande ansvar och uppgifter för KBM, SRV och SPF till en ny myndighet*

SMHI har samverkan med KBM och SRV inom flera områden och kan konstatera att dessa områden föreslås finnas även i den nya myndigheten. SMHI ser därför inga konsekvenser av den fördelning som föreslås.

- *tillämpningen av ansvarsprincipen och omfördelningen när det gäller medel ur nuvarande anslag 7:5 Krisberedskap*

SMHI ser även planering för kriser som en sektor där ansvarsprincipen bör tillämpas. SMHI stöder utredningens förslag att skärpa ansvarsprincipen i syfte att det inte ska råda något tvivel om respektive myndighets ansvar. Vid naturolyckor, som SMHI blir engagerade i, blir oftast flera sektorer berörda och den tvärsektoriella samordningen måste då fungera. Ett initiativ till detta har tillsammans tagits av SMHI, KBM och SRV. Vid förväntade eller pågående svåra väder- och flödessituationer har berörda sektorsmyndigheter kallats till telefonmöten där sådan samordning kan ske i det akuta skedet.

Vidare anser SMHI att sektorsansvaret bör vara styrt genom förordning och inte regleringsbrev och som en följd av det bör anslaget 7:5 Krisberedskap i så stor utsträckning som möjligt fördelas och inte föras till myndigheternas anslag. En sådan rutin bör medföra större flexibilitet i satsningen på olika åtgärder för att öka samhällets förmåga, än om fördelningen sker via regleringsbrev. Beträffande själva fördelningsrutinen har SMHI ingen erfarenhet av den och kan inte till fullo bedöma förslagen. Det förefaller dock ändamålsenligt att en myndighet ges i uppdrag att se över och fördela anslaget. Eventuellt skulle detta i större omfattning kunna ske utifrån det underlag som kommer fram genom risk - och sårbarhetsanalyserna.

- *systemet för uppföljning och utvärdering*

Uppföljning och utvärdering är viktiga verksamheter och det är SMHIs uppfattning att detta är en viktig verksamhet för en ny myndighet. SMHIs erfarenhet från övningar är, att de slutsatser övningarna ger, skulle mer än idag kunna bidra till ökad förmåga hos olika aktörer att hantera kriser om den granskande funktionen vore starkare. Ett genomförande av det föreslagna systemet för uppföljning och utvärdering bedöms

därför angeläget. Det bör då vara en balans mellan inriktningarna myndighetsvis, sektoriellt och tvärspektoriellt.

- *inriktningen på utbildningsområdet*

SMHI har inga direkta synpunkter på utbildningsavsnitten, men finner att de synpunkter som framförs i utredningen förefaller inriktade främst på den utbildning som bedrivs av SRV. SMHI anser att det finns ett stort behov av kunskap om naturolyckor i samhället och hur man ska planera för att lindra dess konsekvenser. Då beskrivningen i utredningen är på en mer övergripande nivå, framgår det inte om detta behov är tillfredställt.

Behovet har emellertid lett till att SMHI i samarbete med länsstyrelser har börjat föra utbildning för sådana händelser SMHI har kunskap om. Ansvaret för denna typ av utbildning skulle kunna ligga på den nya myndigheten.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Maria Ågren efter föredragning av Per-Olof Hårsmar. Erik Liljas, Hans Wibeck och Michael af Sandeberg har deltagit i handläggningen.

Maria Ågren
Generaldirektör

Med vänlig hälsning

<Avsändare, namnförtydligande>
<Titel, roll>

Telefonnummer direkt: <direkttel>, <E-postadress>

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, 601 76 Norrköping

Växel samtliga kontor 011-495 80 00, Fax 011-495 80 01

SMHI
Box 40
SE 190 45 STOCKHOLM-ARLANDA

SMHI
Nya Varvet 31
SE 426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

SMHI
Oceanografiska laboratoriet
Nya Varvet 31
SE 426 71 VÄSTRA FRÖLUNDA

SMHI
Hans Michelsensgatan 9
SE 211 20 MALMÖ

SMHI
Universitetsallén 32
SE 851 71 SUNDSVALL

